

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білявський Г. О., Фурдуй Р. С. Основи екологічних знань. Київ: Либідь, 1995. 288 с. *Kipt.com.ua*: вебсайт. URL: http://kipt.com.ua/wpcontent/uploads/2019/10/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%8C_%D0%93.%D0%9E.%D0%91%D1%96%D0%BB%D1%8F%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.pdf (дата звернення: 18.03.2024).
2. Палапа Н. В., Білотіл В. Ю., Гончар С. М. Сільські території України: сучасний стан, проблеми, шляхи розв'язання. *Збалансоване природокористування*. 2023. № 1. С. 53–65. DOI: 10.33730/2310-4678.1.2023.278539.
3. Державна служба статистики України. *Ukrstat.gov.ua*: вебсайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 22.03.2024).
4. Палапа Н. В., Дем'янюк О. С., Нагорнюк О. М. Продовольча безпека України: стан та актуальні питання сьогодення. *Агроекологічний журнал*. 2022. № 2. С. 34–45. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2022.263314> (дата звернення: 22.03.2024).

ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА ЯЛОВИЧИНИ В УКРАЇНІ

Р. Л. Сусол¹, І. І. Стульник²

1. Доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва; r.susol@ukr.net
2. Здобувач III рівня вищої освіти при кафедрі технології виробництва і переробки продукції тваринництва; I.stulnik@gmail.com
Одеський державний аграрний університет

Виробництво яловичини є стратегічно важливою задачею тваринницької галузі будь-якої держави, оскільки яловичина є цінним дієтичним продуктом та відіграє важливу роль у забезпеченні населення білками тваринного походження [1].

З позиції диференціації за інтенсивністю розрізняють 2 основних типи технологій виробництва яловичини – інтенсивна промислова технологія з використанням пасовища, як правило, або без у поєднанні з підвищеною кількістю комбікормів у раціоні та екотехнологія з використанням дешевого підніжного корму на випасі за мінімальної кількості зернових інгредієнтів у раціоні [2, 3].

Для прикладу, у науково-господарському досліді, що був проведений на бичках ангуської породи (n=40) за оцінки 5 типів годівлі м'ясної худоби з точки зору їх впливу на показники росту, характеристики туші та собівартість продукції, встановлено, що тварини, яким згодували стимулятори росту (імпланти тренболону ацетату + естрадіолу та монензину в кормі) або ті, що отримували у складі раціону ячмінну дерть та соєвий шрот мали достовірно вищий середньодобовий приріст (p<0,01) на 25,0 і 21,0 % відповідно в порівнянні з худобою, що вирощувалась лише на трав'яному силосі та без стимуляторів росту. Через дещо нижчі показники статусу здоров'я, забійних та м'ясних якостей худоба, що вирощена без використання стимуляторів росту (екотехнологія) повинна мати орієнтовно 16,0–17,0 % надбавки до ціни, щоб бути економічно конкурентоспроможною порівняно з худобою, відгодованою за традиційною інтенсивною технологією [4].

В економічно розвинутих країнах спостерігається нарощування попиту на екологічно виробництва яловичини. Врахування деяких характеристик сучасних елементів технології виробництва яловичини типу застосування антибіотиків, виробництво парникових газів на фоні проблеми глобального потепління, раціональне землекористування та проблеми зі здоров'ям тварин та людей стають все більш важливими для споживачів. З'явився сталий прошарок населення, що готовий платити більше за продукцію, яка відповідає певним екологічним критеріям. Зріла органічна яловичина, що вирощена лише на пасовищних кормах становить у США близько 3,0% від усього американського ринку яловичини. При порівнянні яловичини, що вирощена за використання двох типів технологій: зернова годівля проти технології на випасі (екотехнологія) встановлені сильні та слабкі сторони кожної з них. Так, виробництво яловичини за пасовищної технології вимагає певних компромісів, що полягають у підвищеній собівартості виробництва одиниці продукції та зменшення поставок яловичини. Наприклад, може виникнути необхідність зменшення частини поголів'я корів з метою оптимізації навантаження кількості корів на 1 га площі пасовища або необхідність перерозподілу орних земель з метою забезпечення необхідної кількості високоякісних кормів, а також необхідність змінювати програми селекції з метою адаптації генетики великої рогатої худоби до альтернативних технологій виробництва яловичини [5].

Галузь спеціалізованого м'ясного скотарства в Україні не набуває поки, що максимального свого розвитку, що обумовлено низкою об'єктивних причин: відсутність диференційованих цін між яловичиною «преміум класу» від спеціалізованих м'ясних та яловичини від молочних порід, висока розораність земель, а звідси дефіцит пасовищ, низька рентабельність виробництва, а останнім часом ще й війна в Україні, коли частина підприємств з виробництва яловичини опинилась на окупованих територіях і їх доля достеменно невідома, тощо [6].

В умовах України скорочення поголів'я великої рогатої худоби має чітку динаміку в бік подальшого зменшення з кожним наступним роком як молочного так м'ясного напрямів [7].

Добре відомо, що високоякісну яловичину можна отримати лише при розведенні спеціалізованих м'ясних порід великої рогатої худоби. Так, у питаннях створення власного спеціалізованого м'ясного генофонду худоби вітчизняні селекціонери науковці та практики досягнули певних успіхів – це створення та апробації низки вітчизняних порід, на кшталт, волинська м'ясна, південна м'ясна, поліська м'ясна, українська м'ясна [2].

Аналіз динаміки поголів'я корів спеціалізованих м'ясних порід [8] у племінних господарствах в розрізі різних областей України (без врахування інформації по тимчасово окупованим та прифронтовим областям), що займаються племінним розведенням м'ясної худоби, представлено на рисунку 1.

Проведений аналіз доводить, що загальне поголів'я корів спеціалізованих м'ясних порід в Україні у 2023 р. зменшилося на 587 голів або на 5,6% порівняно з аналогічним показником 2022 р. (10430 проти 9843 голів відповідно). В розрізі 13 областей України, що займаються племінним розведенням м'ясної худоби, спостерігалось певне нарощування поголів'я лише у Волинській, Житомирській, Київській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій областях відповідно на 5,2; 58,6; 5,5; 5,3; 59,1; 3,2%. У той час, коли скорочення поголів'я було притаманне для Дніпропетровської, Івано-Франківської, Львівської, Одеської, Рівненської областей відповідно на 17,5; 3,2; 15,9; 2,4; 30,4%. Даний показник у Полтавській та Чернігівській областях відзначався своєю стабільністю.

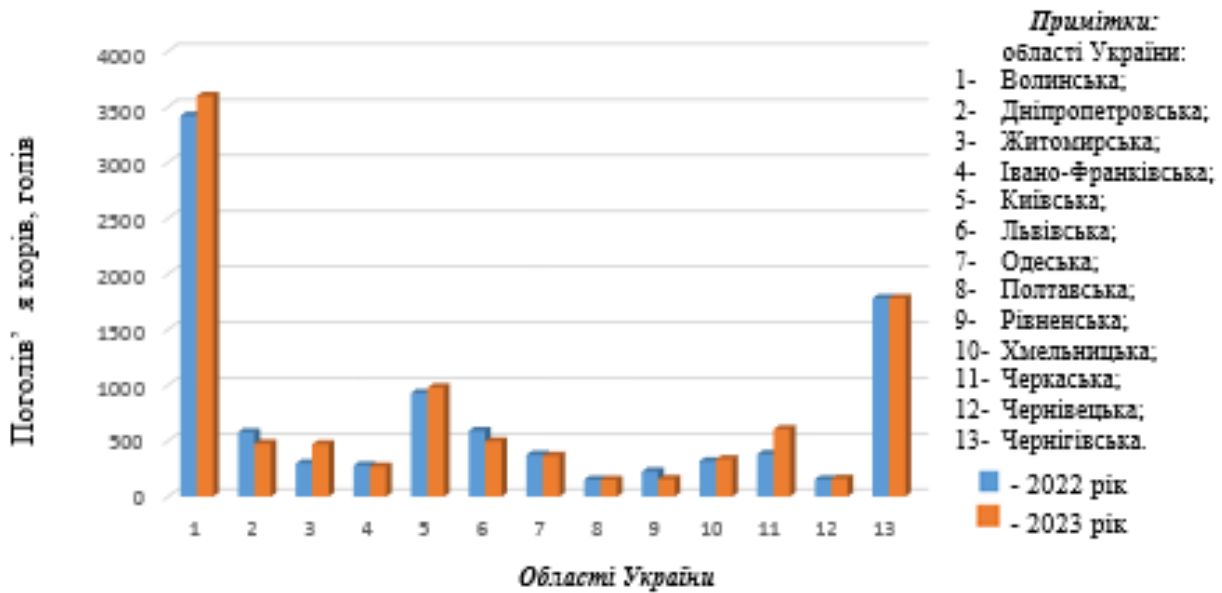

Рис. 1. Поголів'я корів спеціалізованих м'ясних порід у племінних господарствах в розрізі різних областей України.

В Україні станом на сьогодні загальне поголів'я спеціалізованих м'ясних порід в умовах вітчизняних племінних підприємств перевищує трохи більше 20 тисяч голів, що і визначає присутній дефіцит високоякісної яловичини, яку можна отримувати лише саме від спеціалізованих м'ясних порід худоби.

В Україні продовжується динаміка зменшення загального поголів'я корів спеціалізованих м'ясних порід: у 2023 р. зменшення на 587 голів або на 5,6 % порівняно з аналогічним показником 2022 р. (10430 проти 9843 голів відповідно).

У нашій державі створено відносно потужну вітчизняну племінну базу спеціалізованого м'ясного скотарства, на кшталт, волинська м'ясна, південна м'ясна, поліська м'ясна, українська м'ясна породи, проте розвиток галузі спеціалізованого м'ясного скотарства в Україні станом на сьогодні є, нажаль, недостатнім, що обумовлено різними причинами: відсутність диференційованих цін між яловичиною «преміум класу» від спеціалізованих м'ясних та яловичини від молочних порід, висока розораність земель, а звідси дефіцит пасовищ, низька рентабельність виробництва, а останнім часом ще й війна в Україні, коли частина підприємств з виробництва яловичини опинилась на окупованих територіях і їх доля достеменно невідома, тощо.

Поряд з тим, що в окремих країнах та навіть регіонах нашої держави розвиваються так звані екотехнології виробництва яловичини, на нашу думку, з метою усунення дефіциту яловичини Україна потребує розробки та впровадження інтенсивної промислової технології виробництва яловичини (так званої «зернової» технології), що обумовлено достатньою кількістю зерна в державі та водночас дефіциту пасовищ та певного дефіциту грубих і соковитих кормів.

Розробка адаптованої до вітчизняних реалій «зернової» технології виробництва яловичини від надремонтного молодняку спеціалізованих молочних, спеціалізованих м'ясних порід та від їх поєднання є найближчою перспективою нашої наукової роботи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Костенко В. І. Технологія виробництва молока і яловичини. К.: Ліра-К, 2018. 672 с.
2. Угнівенко А. М., Костенко В. І., Чернявський Ю. І. Спеціалізоване м'ясне скотарство. К.: Вища освіта, 2006. 303 с.
3. Біологія продуктивності сільськогосподарських тварин: навч. посіб. / Р. Л. Сусол та ін. Одеса: Бондаренко М. О., 2019. 280 с.
4. Berthiaume R., Mandell I., Faucitano L., Lafrenière C. Comparison of alternative beef production systems based on forage finishing or grain-forage diets with or without growth promotants: 1. Feedlot performance, carcass quality, and production costs. *Journal of Animal Science*. 2006. 84 (8): 2168–2177. <https://doi.org/10.2527/jas.2005-328>.
5. Kenneth H. Mathews, Jr., Rachel J. Grain and Grass Beef Production Systems. Johnson – USDA Economic Research Service. *Highlandcattleusa.org*: вебсайт. URL: <https://www.highlandcattleusa.org/content/Grain%20and%20Grass%20Beef%20Production%20Systems.pdf> (дата звернення: 18.04.2024).
6. Денисенко М. П. Проблеми та перспективи розвитку м'ясного скотарства в Україні. *Ефективна економіка*. 2012. № 11. *Economy.nauka.com.ua*: вебсайт. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1912> (дата звернення: 18.04.2024).
7. Ейфеел А., Гусятинська О., Сусол Р. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі молочного скотарства в Україні. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2022. 104. С.118-129. doi.org/10.37000/abbsl.2022.104.17.
8. Державний реєстр суб'єктів племінної справи у тваринництві за 2022 рік / О. М. Жукорський, О. В. Романова, С. В. Прийма, Д. М. Басовський; заг. ред. С. В. Прийми. Київ, 2023. Том II. 190 с. *Animalbreedingcenter.org.ua*: вебсайт. URL: http://animalbreedingcenter.org.ua/images/files/derjplemreestr/derjplemreestr2_2022.pdf (дата звернення: 20.04.2024).

РОЛЬ ВІВЧАРСТВА І КОЗІВНИЦТВА У ВІДНОВЛЕННІ ДЕОКУПОВАНИХ ТА ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ВОЄННИХ ДІЙ ТЕРИТОРІЙ

В. П. Шабля¹, П. В. Шабля², І. Ю. Задорожна³

1. Доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри технологій тваринництва і птахівництва; shabliavladimir@gmail.com
Державний біотехнологічний університет
2. Аспірант; finngine2905@gmail.com
3. Кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник лабораторії молочного скотарства; zadoroznairina1959@gmail.com
Інститут свиначарства і агропромислового виробництва НААН

Величезною проблемою сьогодення є критична ситуація на територіях, котрі постраждали від військових дій. Значні руйнування населених пунктів, цивільної інфраструктури та сільськогосподарських підприємств призвели до катастрофічного відтоку населення з низки регіонів, причому здебільшого таких, які за мирних часів характеризувалися інтенсивною економічною, особливо рільничою, діяльністю.

Нині ж величезні площі полів, на котрих нещодавно вирощувалися сільськогосподарські культури, покинуті та знаходяться в занедбаному стані. Це відбулося, зокрема, і внаслідок суттєвого їх насичення залишками боєприпасів, у тому числі й таких, що